

Privredno - kulturne
matice
za Sjevernu Dalmaciju

Привредно-културне
матике
за Сјев. Далмацију

Godišnja pretplata: za članove Matice 24 din.,
za nečlanove din. 36.
Pisma i novac slati na adresu:
Šibenik, poštanska pregrada br. 30.

ШИБЕНИК, 23 Јуна 1934
БРОЈ 197. — ГОДИНА VI

Vlasnik «Privredno-kulturna Matice za Sjevernu Dalmaciju»
Urednik PAVLE ZELIĆ
Telefon br. 94. — Broj ček. računa 38. 242.

ДВА КОСОВА

Наш далматински Видовдан, са својим Малим Косовом, као чедо од мајке, нико је и израстао из бола и крви Великог Косова и његова првог, трагичног Видовдана. Зато је наш ужи Видовдан све до недавна до историјске 1918 године, носио на себи печат исконске пресуде која је тражила главу честитог Кнеза, и трагове авијатског копита, за којим су у огњу и крви сагоријевали и последњи остаци негдашње српске славе и величине.

Али као што ни чедо никад није у свему једнако својој мајци, нити изданак свом матичњаку, јер поред заједничких жила и коријена има своје дебло, своје гране и ограње, тако и наш Видовдан и наше мало Косово има своје посебно лице и наличје, по коме се, поред авијатског копита и полумјесеца вазиру трагови европског крста, исто тако болни и крвави, и огоретине европске цивилизације, чија буктиња није освјетљавала историјски ход једном патничком народу који јој је био предстража од најезде осиноних варвара, већ је жарила и сагоријевала душу, са планом да остази пустош у којој ће угинути свака клица народне свијести и људске савјести, да је никакав историјски лијек не оживи, нити побједоносни зов са Куманова и Кајмакчалана у живот не дозове.

Зато што велики и мали Видовдан, и једно и друго Косово нису имали идентичну историјску прошлост, зато им није идентична садашњост, а регба није још на догледу ни идентична будућност.

— И рече Господ, у вријеме оно: нисам ја тако казао, да народ буде себар и радник, да би се докони и обилесни кнезови отимали о царство које је моје, а не њихово. Зато нека буде воља вјечна: кад неће сами да се поравнају, то нека поравна мач и огањ бијесног Османлије, док се испуни вријеме да и он своју лудост плати, као што је писано.

И златна се круна смрви — и потоу све у крви...

Неста царства и кнезова, нестас деспота и велможа, нестас слугу и господара, а све постаде раја. Далеко од бљештавих свјетила свијета — Византа и Рима и њихове мудрости која се до неба пропиње, раја краде латурђију свету и свој чемер небесима шаће, каје гријехе своје и својих, али не лажним превртањем очију и бусањем и празне груди већ искрено вапијући: „Опрости свети Оче Саво, сагријешисмо тешко пред Богом и пред тобом“.

На тај вапај, на те гласе Творац свијета смидова се: „Сиђи доље, кћери моја најмилија!“ И кћи сиђе: то је била поезија, Али не поезија

бијеса и разврата уз бубње и таламбасе, ни љубавних пренемагања уз њежве акорде гитара и лире, нити пјеснички раскошни водоскоци дворских пјесника-будала, већ дубоко сагоријевање грјешних елемената народне душе, уз туробну мелодију гусларевих струна и његова плачног гласа.

У тој школи патње и бола, поштеног признања и дубоког кајања, рајетин је све дубље падао у физичко ропство, али и све више се дивао до духовног херојства, коме је тешко у историји наћи друга.

И кад се испуни вријеме зачу се глас народа и глас Бога: Нека устане први међу равнима и нека нам буде Вожд!

И Карађорђе засукује кржаве руке до рамена, кржаве од својих сопствених рана и душманске погане крви, и настаје страховити двобој, коме ће велики унук великога дједа последије једанаест деценија, ударити тачку побједоносном заставом на освећеном Великом Косову.

Ту заставу, у исполинском залету једне васкрсле и преображене нације, дохватиће њен данашњи Вођ, и патник свог великог позива, да је пронесе широм читавог југословенског народа и пободе је и на освећеном нашем Малом Косову, чему смо били свједоци.

Све се то могло догодити, и догодило се, кад је завршио судбоносни процес унутрашњег чишћења и духовног сагоријевања, који се кроз четири и пет вијекова вршио под мамузом авијатских хорда; кад су у народној души спржени сви елементи грјешне прошлости и отровни туђинске инфекције.

Зато тамо нема више борбе: вивањске, јер душманин је победијен, нити унутрашње, борбе супротних хавања и супротних погледа на вриједности овога и онога свијета. Ни на Великом Косову, ни у Шумадији која је његово порворођено духовно чедо, нема трага борби, осим заједничког напора и утакмице на пољу народног препорода и благостања. Њихови успјеси толико су видни и напори Богом благословени, да се на њих почињу угледати и многи напреднији народи широм читавог свијета, док [познати грјешни духови с сву страну негдашњих граница, којима су туђе и непознате покретне снаге тих успјеха, траже у њима разлоге за своја злобна објашњења.

И док је тако на Великом Косову и његовој ближој и даљој околици, на нашем малом и околном у њега све јасније избијају знаци једне борбе, која има само ту трагичну ноту, што ријетки појединци само виде историјску гезеву њене

Пред збор на Далматинском Косову

28 јуна 1914 — 28 јуна 1934

И ове године 28 јуна, на нашем Далм. Косову, код цркве Lazarice, сакупља се збор народни.

Пред 20 година на истом мјесту о Видовдану Sjeverna Dalmacija доживјела је свој најсвјетлији дан. Хиљаде njenih sinova осјећали су и iskazivali су toga дана ljepotu narodnog jedinstva и zanos jedinstvenoga naroda за našом мајком Србијом, предводником у борби за слободу и ujedinjenje jugoslovenskog naroda.

Ovogodišnji Vidovdan slavi се u znaku тих uspomena и saznanja, да је u том duhu spas и budućnost са великим žrtvama створене jugoslovenske државе.

Samo са idealizmom predratnih generacija и današnji нараштаји могу створити и изградити боље uslove narodnog života и ослобођеној и ujedinjenoј Otadžбини.

Vidovdanski zbor на Kosovu pokazuje како се sadašnji нараштаји odužuju vjekovnim idealima našега naroda, који је за njih podnosio безбројне žrtve кроз vijekove, и како се današnja pokoljenja odazivaju pozivu: „Su čim ćemo izić' pred Miloša?!“ и су čim ćemo, и како ćemo izvršiti своје dužnosti prema društvу и Otadžбини danas? Svi redovi sokolske organizacije, sve zadružne ustanove са zadrugarskom omladinom и ženama zadrugarkama, narodni učitelji и sveštenici, сва našа društva и ustanove, а s njима zajedно и najodličniji ljudi svih zanimanja — pored slavom ovjenčane vojske и velikog broja naroda из bližih и dalekih mјesta, odavaće počast palim borcima за stvaranje и procvat Otadžbine, и izražavati sudbonosne istine за našу srećniju budućnost.

Oko krsne свијеће Privredno-kulturne matice održavaće се zborovanje, на ком će učestvovati сви redovi našега društva.

S ovim željama, а без naročitih posebnih poziva, Privredno-kulturna matice očekuje ovaj zajednički susret u jednom bratском kolu.

Do viđenja на Kosovu о Vidovдану.

**Privredno-kulturna matice
за Sjevernu Dalmaciju.**

неминовности и дочеку је као цје лебни огањ нашег затрованог друштвеног организма, док сви други, било злобно или наивно, траже међу нама кривца тој „немилој појави“ и идиотски дланом зачепају ерупције вјековима савиђаних стихија.

Мјесто признања да смо ми гријешили, па да нам као људима опросте и Бог и људи, ми се међусобно оптужујемо; а уместо скрушеног кајања и искреног бола над својом судбином чије ми смо ми жртве били, ми једни поред других гордо стојимо: „Нек ти је слава и хвала, оче Саво, што нисам овакав као овај грјешник поред мене: ни по поријеклу, ни по образовању, ни по стању и имању, ни по заслугама за отечество и нацију.“

У томе је трагизам нашег малог Косова и тим путем ми неминовно срљамо нашем новом трагичном Видовдану.

Јер — то је један недовршен духовни историјски процес који ће се извршити и мимо нас и проти нас ма колико дубоко ми завлачили главу у пијесак. То је неминовно као

смрт, и ту не помажу ни смицалице, ни мудровања, ни злобне подвале и сумњичења, ни положаји ни власти.

Ту помаже само једно дубоко и искрено: „Опрости нам свети Царе Лаво, много смо гријешили! И свједок нам буди да је наш гријех био плод немоћи људске — више во чедо зле савјести наше.“

То — и помоћи започети процес да се са што мање трагичних спотидења приведе свесме крају. П.

Filoksera u šibeničkim vinogradima

Već pred koju godinu počelo се opažati да mladi vinogradi šibenske okolice од nečега болују. Bolest се naglo širi tako да су neki vinogradi sasvim uništeni. Sumnja је bila да се radi о filokseri, па је, pred nekoliko dana došla на lice mјesta jedna komisija stručnjaka и utvrdila да су сви mladi vinogradi teško zaraženi filokserom, а naročito oni kojisu sačeni на podlozi „Aramon“. Oвај nalaz komisije izazvao је велики strah među šibeničkim vinogradarima, što је razumljivo kad се znade да im је vinograd glavna и једина privreda.

Министар г. Др. Којић о рационализацији наше пољопривреде

Министар пољопривреде г. Др. Којић дао је новинарима нека саопштења о плану рада око рационализације наше пољопривреде, који план ће издати министар са недавно основаним Савјетоавним одбором министарства пољопривреде.

Савјетоавни одбор чије ће чланове именовати министар — по ријечима самог министра — биће један од најужих сарадника министрових у питањима његова ресора. Биће састављен од ових пољопривредника који у практичном животу, из свог сопственог искуства, најбоље осјећају све потребе наше пољопривреде.

О самом плану

г. министар је мишљења да се он не може унапријед тачно утврдити у појединостима и временски, као што су то чиниле неке друге државе, јер у данашњем времену сталних промјена немогуће је предвидјети са сигурношћу шта ће бити у једном периоду од пет или више година. Оно што је сада могуће јесте, да се одреде главне линије приредне политике, којима се мора оставити могућност прилагођавања новим приликама и евентуалним промјенама.

Не може се остати на самим житарицама

на штегу других култура, то је оно на што нас живот сам у многоме упућује. Поред пшенице, кукуруза и сточног биља мора доћи још читав ред нових пољопривредних производа: индустријског и фармацеутичког (љековитог) биља, и уопште таквога којим свјетска тржишта не сбиљују, јер се земљишта многих држава не даду прилагодити за те културе, што код нас, срећом, није случај.

Што се тиче

Воћарства и сточарства

нап будући план мора ићи за тим да се наша производња усаврши у погледу квалитета и услова отпреме коју страна тржишта захтијевају. Поред тога имаће се обратити пажња на производњу оног воћа које ми још довољно не његујемо, као: обл. горођени кестен, наравче, лимунови и тако даље.

У сточарству се мора на првом мјесту обратити пажња облагоурађењу нашег соја оваца, јер у погледу млијечности и квалитета вуне, наша овца не стоји на завидној висини.

Наш трговински биланс је оптерећен милионским сумама за куповину стране вуне, која је потребна нашој индустрији.

И то важи и за облагоурађење нашег говејста, чија кожа, у претежном дијелу наше производње није вриједна ни за израду обичне сељачке обуће, него се и та материјал за милионске суме увози извуча. Са свињарством стојимо боље али и у том правцу требају напори за побољшање робе коју страна тржишта изискују.

Живинарство и пчеларство

како је повнато, дзије су гране које су у овој савјетској криви биле најмање изложене потресима, и сва је прилика да ће то бити и у будуће. Велике суме за живину, јаја и мед могла би наша земља да добије кад би се производња прилагодила захтјевима међународних тржишта. Европа плаћа Америци за мед милионске суме, а наша је земља некад била чувена због меда.

Служба пољопривредне технике и путујући пољопривредни учитељи

Министарство пољопривреде ускоро ће установити и нарочиту службу пољопривредне технике, којој ће бити циљ да вароду раздје бесплатно планове и предрачунае јевтиних хигијенских и по научним начелима израђених стаја за коње, говеда и овце, затим планове за скромне, па ипак савршене, свињце, живинарнице тако даље. Раздвајаће се бесплатно и планови скромних модерних сунчаница, магацина за чување воћа, и тако даље. Министарство пољопривреде, у границама својих буџетских средстава, и материјално ће помагати израду свега овога, и поред тога што ће се његови стручни органи савјетом стављати на расположење народу у изградњи тих објеката.

Сада се у Министарству пољопривреде ради на једном плану путујућих пољопривредних учитеља, који ће у свему овсеме, бити народу од велике користи. Министарство пољопривреде упућује све напоре и на организовање народа у пољопривредне, сточарске и друге произвођачке задруге, рачунајући и на то да напредак наше пољске привреде може да буде у многоме лакши на задружној основи.

Шта је то рационализација?

У предњем напису говори се о рационализацији пољопривреде.

Што је то рационализација? Та се ријеч у данашње доба често понавља: рационална пољопривреда; посебно: рационално пчеларство, рационално живинарство, рационално искористишање шума и т. д. Најближа ријеч којом би се то на наш језик дало превести била би разумно, али није то тачно, да се баш поклата као длан о длан. То се добро види из противне ријечи нерационално, коју би онда морали превести са неразумно, а то није, или бар није увијек.

Нерационално радити значи не удубљивати се у свој посао, не замарати свој мозак, него се држати обичаја, навика, калуца, туђих вестручних и површних савјета; значи радити више као једна навијена машина, него као жив разуман човјек који се уроњује у свој посао. У колико разум ради, он се бави површним стварима и рачунима, он се мучи са крпљетом и преправљањем старих калуца и навика, а кад они сасвим изаду он их баца и остаје беспомоћан разоружан.

Узмимо један примјер, рецимо пчеларство. Нерационалан пчелар почиње отприлике овако:

Сасвим случајно намери се на туђи рој пчела који се објесио о грану неког стабла. — „Где пчела! Јесу, вису, јесу пчеле. Не би било лоше узети их, стрвати у какву стару вучију, па на јесен „придавати“. Згодна је да се нађе жлица меда, кад дјечину забоди грло, или кад стара окашће у вину. А веде да је добро почети са краденим пчелама?

И он се ријеша. На јесен „придави“, добије коју литру којекаквог меда и остане без пчела. То би било баш у правом смислу *неразумно*. Разуман, али још не рационалан пчелар ће оставити нађени рој за догодине, да добије два, или још једну годину да добије три или више, па ће онда један дио улишта давити, а други остављати за напредак.

Рационалан пчелар друкчије почиње, и друкчије ради. Он мисли овако: „Збиља удариле зле године, а свијета се намножило, па немојеш издржати овако по старински. Овдје мора човјек ударати у сваки крај да се што привреди. Како би било и са пчелама почети. Читао сам и чуо да су чудо корисне, и за своју домаћу потребу, и за продају. Али

ја у то незнам вишта, јадан ти сам ка и јесам. Мора би се распитати па отићи видети чији добар пчелињак и добити упуте“.

Он тако и уради па добије податке, прије свега о томе, је ли крај погодан за пчеле. Затим да пчеле могу бити извор велике помоћи, а врло често и великог благостања, онда да неваља почимати са краденим пчелама већ да има крајева где људи тргују са готовим, лијепо уређеним ројевима, који не стоје у вучијама, него у модерним кошницама из којих се добива мед, а да ни једна пчела не погине. Затим добије упутства где и какве ће књиге набавити, где би могао отићи на пчеларски течај, како ће сам правити јефтине кошнице и тако даље. Рационалан пчелар се не задовољава ни с оним што је чуо, читао и видио. Он сам размисли сам чини покусе: ем продубљује свој посао, према својим приликама и могућностима.

То је само примјер, а тако је слично и са сваким другим послом и занимањем. Рационалан човјек све ради с планом, унапред учињеним прорачуном, који може да промаши али никад да потпуно изда и човјека упропасти, ако је само рационално прављен. Међутим ко ради без плана и прорачуна тај само случајно може да успије, обично не успева а кад ваглави онда му спаса нема.

Један мали примјер из Лондона, из кога сам недавно дошао.

Тамо се недавно отворио нов хотел „Камберленд Хотел“, са хиљаду и двијесто соба, читава једна мала варош. У приземљу, управо подземљу хотела, у коме је и станица подвезне жељезнице, има гостионица (ресторан) са два одјељења, која се разликују по цијенама оброка. У скрмнијем, грађанском одјељењу има мјеста за 1600 до 1800 гостију.

На вратима стоји послуга и пушта госте по партијама, на „Уставе“. Кад се послуже, гости добијају рачун и плаћају на каси, код излаза. У тој пустој гужви није могуће контролисати ко је платио, а ко се прокрао. Могло би се, са контролним цедуљама, али Енглези би то сматрао за увреду својих гостију. Уопште код њих се много рачуна са личним пштењем појединаца. И они имају разлога, али само до извесне мјере јер није су у Енглеској сви Енглези без гријеха. Тако неупућеном добро-

Душан С. Лакић, учитељ

Буковица и Буковчани

II) Буковчани

(Наставак)

Али послје потпуног нехајства са стране преврне републике о Буковачком народу, народ ипак није сваки забранио, већ је неко о њему водио рачуна. Водило је рачуна латинско свештеништво, које је звало да овај варод није њихове вјере, па да вато треба порадити: да се Буковчани као „шизматичи“ приведу на римокатоличку вјеру, а све своје старе светиње да погазе.

Ову акцију римске цркве подупирала је и сама млетачка влада, јер је рачувала, да су јој вазда сигурни, и они грађани што су католичке вјере пошто их и религиозни осјећаји вуку к западу (Риму), него неки други, којих се врховни вјерски старијешина налази на истоку под турском управом.

Назале римског свештеништва на празослазље су почеле одмах, чим је Сјев. Далмација потпала под крило „принципово“ и трајале су јаче кад слабије, скоро све до пропасти републике. Доруже било је нешто нападаја на свегосавску православну цркву одмах до насељења Срба у Сјев. Далмацију, са стране фратара, али није ни близу, како је то настало по изгову Турака из Далмације, пошто нападачи нијесу имали државну помоћ од Турака као што су од Млечана.

Главни удари ових борби били су у сном времену кад су архиепископске положаје у Задру заузимао архиепископи Ваљентије Змајевић (од 1713 до 1745) у Матија Караман (од 1745 до 1771) Змајевић је својим клеветам православну цркву и њена духовна лица код млетачке владе успио да је силом, уклоњен из Далмације православни епископ С. Љубибратић и да је православна

црква потчињена католичким бискупима. Од тада Млечани нијесу више дали далматинским Србима епископа, те су се они по потреби морали обраћати епископима у Босни, Хрватској и Славонији. молећи истодобно вазда млетачку владу да им даде епископа

Кад им је потреба догарала, народни и црквени преставници и без дозволе млетачке владе, изабрали су на књишком Косову 1750 год. за свога епископа противу бенковачког Симеона Кончаревића, родом из Карива

Огај се је Буковчанац истакао још у младости као добар свештеник и бранилац православне цркве. Он се је 1728 год. одабрао и винском бискупу Балбији, кад је хтио да прегледа њему повјерену бенковачку цркву. Кончаревић је био због овог случаја од војника неваж и затворен у тамницу, али је послје неколико мјесеци био пуштен. Тиме још више

стекао љубав и поштовање од свештеништва и варода. Због ове љубави и популарности је послје и изабран за далматинског епископа, којему је сједиште било у Бенковцу.

Како је све ово било учињено без дозволе млетачке владе, почели су латински свештеници на челу с надбискупом Караманом роварит против епископа Кончаревића. И успијеше да је млетачка влада издала далматинском проведатору Балбији вародбу, да се епископ Кончаревић укљони из Далмације. Проведатор је преко политичке власти у Бенковцу савјетовао епископа Симеона да се за неко вријеме укљони из Далмације. Он то и послуша, па се год. 1758 пресели у Поливу у Лаци, где је рукополагао свештенике за Далмацију, и у прављао далматинском црквом преко свога егзарха крчког архимандрита Н. Рајевића.

Епископ Кончаревић провео је у Поливи три године, молећи непрес-

ћудну човјеку лијепо дође да се сажали на невољно предузеће, које се залетило на премашило себе и своју снагу. Међутим предузеће само „себри“ и трља руке над толиком навалом гостију. Јер оно је, још прије видања хотела учинило калкулацију и из ње отписало стални проценат, рецимо 10 или 20 од стотине дневног утршка на оне који се прокраду, и на што да и с тим губитком оно може даради. Колико ли је то сигурније од контролних цедуљица, које би само велик дио најсигурнијих гостију удаљило од радње.

То је један мали примјер *рационалног* гавдовања.

Међер, то овда није баш тако лако—радити рационално. Није доста хтјети треба ту нешто друго: треба свој посао добро познавати, треба имати културу, или бити просвјешћен човек у оној мјери колико захтјева природа рационалног посла те и те струке. Јест. У томе је грму зец. Просвјешћеност за било-какав напредак то је што и кључ ва кућу. Тко има кључ улази брзо и слободно. Ако му је то први пут или још вије невјешт он ће се мало промучити, изгубит нешто времена док нађе собу у којој је тајна његова посла и ако нема кључа тај је беспомоћан. Али памтите ако је *паметан он неће скратити руке* ни у најгорем случају.

Рационално радити значи *довијати се мовгати*, ни за својим временом и проваласцима науке о животу. Нерационално је супротно од тога.

Tamni vilajet

(*Narodna pripovijetka*)

Bio jedan car, pa došavši s vojskom na kraj svijeta, pođe u Tamni Vilajet, gdje se nikad ništa ne vidi. Ne znajući kako će se natrag vratiti, ostavi ondje ždrebad od kobila, da bi ih kobile iz one pomrčine izvlele.

Kad su ušli u Tamni Vilajet i išli po noću, sve su pod nogama osjećali neko posušio kamenje, a iz mraka nešto poviče: „Ko evoga kamena ponese, kajće se, a ako ne ponese, kajće se!“ — Gdjelekoji pomisli: „Kad ću se kajati, zašto da ga nosim?“ a gdjelekoji: „Kad ću se kajati, ponio ne ponio, onda da znam zašto ću se kajati — bar jedan da ponese.“

Kad se vrate iz tame na svijet, a to omo bilo drago kamenje. Onda oni koji nisu ponijeli stanu se kajati što nisu, a oni što su ponijeli, što nisu više ponijeli.

таво млетачку владу, да му се допусти повратак, али су му све молбе остале без успеха, а кад се почео и народ у Буковини бунити против прогонства њихова епископа, оптуже га латински свештеници као бунтовника.

Епископ Симеон, видећи да се неће моћи вратити у Далмацију, одлучи да пређе у Русију. Кад су за његову намјеру, сазнали крупски калуђери, подигну у Буковини 30 кућних старијешина, који се са неколико крупских калуђера преселе у Лику к епископу Симеону, те сви заједно крену год. 1762 у Русију.

Епископ Симеон настанио се је у Кијеву, гдје је живио у Петро-Павловском манастиру, бавећи се књигом и у рукопису је оставио дјело „Љетопис црквених и грађанских догађаја“. У овој књизи описује историју православне цркве, у Далмацији, а себе назива Мисогострадални епископ Симеон далматински. Умро је у поменутом манастиру 12 фебруара

Raspored vidovdanske slave na Kosovu

Upravni odbor Privredno-Kulturne Matice utvrdio je za vidovdansku svečanost na Kosovu ovaj raspored:

1) Poslije sv. liturgije i svečane litije — u 12 sati pomen svima borcima palim za Otadžbinu u Kosovskom boju i svim borcima do danas — sa prigodnom besjedom.

2) U jedan sat poslije podne siječenje slavskog kolača koje će sa sveštenikom izvršiti: predsjednik P. k. matice te predstavnici sokola, zadrugara, učitelja, sveštenika i drugih organizacija, uz prigodnu riječ predsjednika Matice.

3) U jedan i po sat zajednički ručak koji Matica priređuje za predstavnike: sokolskih društava, seoskih četa, svih vrsta zadruga i ostalih privrednih, kulturnih, zdravstvenih, socijalnih, prosvjetnih te športskih udruženja, zatim za prisutne senatore i nar. poslanike, predsjednike političkih opština, crkvene opštine Kosovske, predstavnike vojske, upravne vlasti, sve prisutne učitelje i sveštenike.

Društva i ustanove mole se da po jednom svom predstavniku izdadu pismo kojim će se prijaviti Kosovskom Izvršnom odboru, radi prisustvovanja ručku.

4) U tri sata i po sokolske vježbe, a iza ovih:

1) predaja Matične zastave Seoskoj četi Kninskopolje;

2) predaja dara ženama zadrugarkama iz Orlića;

3) predaja dara zadrugarskoj omladini iz Biskupije — uz prigodne govore predsjednika Matice.

Напомена: затражени су учесници нарочито возови од Дирекције железница.

P. k. Matica

Од чега је састављено човјече тијело. — Човјече тијело се састоји из следећих елемената: 40 литара воде, 20 килограма угља, 4 литра амонијака, 1 и по килограма креча, 250 грама соли, 100 грама флора, 100 грама сумпора, 80 грама шалитре, 50 грама магнезија, 5 грама гвожђа, 3 грама сицилија, 3 грама мангана, 1 грама алуминијума и 1/2000 грама арсеника. Осим тога има још у неизмјерно малим количинама јода, брома, олова, бакра, а према најновијим истраживањима и нешто мало влата.

1770 год., и сахрањен је у манастирској цркви.

Тако је завршио живот овај невино страдали Буковчанац који се сматра као најистакнутија личност далматинског српства 18 вијека, и не давши своје роду све оно што му је из љубави на културном и просвјетном пољу био науцио дати.

У обрању од ових насртаја непријатеља православља и српском имену по Буковини и свој Сјев. Далмацији, знатну су улогу играли наша два буковачка манастира Крка и Крупа. Заслуга је њихових калуђера, који су у најтежим часовима заједно са свјетовним свештенством ревно („тврдоглаво“) бранили своју вјеру и племе, да је сва пропаганда имала врло мали успех. Насупрот њима у сврху пропаганде, баш овда кад је она била врло агилна, латинска је црква 1735 год. обновила и француски манастир у православном селу Карину. — Но углавном намјеру сврху није достигао.

PISMA I DOPISI

Plavno, juna.

Proslava ljetnog dana Crvenog Krsta. — Po već utanačenom rasporedu programa od strane mjesnog Odbora Crv. Krsta, u nedjelju dne 10 o. mj. obavljena je na svečan način u našem selu ljetna proslava Crv. Krsta, a uz učestvovanje školskog podmlatka zajedno sa učiteljskim osobljem.

Ova slava imala je i tu prednost što je priređena u spomen dana vjenčanja Visokih Zaštitnika Crv. Krsta Njihovih Vel. Kralja Aleksandra I. i Kraljice Marije. Stoga je pored pomenutih odazvalo se na pozivu brojno stanovništvo zajedno sa predstavništvom mjesnih vlasti, žandarmerijskim osobljem, predstavništvom pošt. ureda, Zemlj. Zadruga, čete Sokola i dr.

Iz ranog jutra slavljenje zvona objavilo je početak proslave, te su po okolnim domovima podignute zastave i okićeni prozori. Okolo crkve i pred školskom zgradom svijet se počeo sakupljati očekujući početak službe božje. Po svršenoj liturgiji mjesni paroh g. Milivoj Jelača održao je u hramu besjedu, u kojoj je zgdnim riječima istakao značaj današnjeg dana koliko u prvom redu po namjeni uspomene vjenčanja Njih. Veličanstva; toliko i s koristi koje ovo humano društvo u selu Plavnu postizava u karitativnom smislu. Kroz kratko vrijeme svoga opstanka, zaslugom Odbora, a u prvom redu zauzetnošću g. predsjednika D. Petranovića, uspjelo se da je primljen i spremjen na održavanje sirota dječak, kojega bi inače postigla nemila ura sudbine. Crv. Krst je i u drugim prilikama svojom čedom pomoći pomogao sirotinji.

Po svršenom bogoslužju krenula je povorka sa zastavom Crv. Krsta, sveukupnom školskom djecom, a pridružili su im se svi predstavnici i velika masa seljaka muškog i ženskog spola. Na određenom mjestu osvećena je vodica, odakle se u potpunom redu sa veličanstvenim izgledom povorka svratila ispred škole. Ovdje je školski upravitelj g. Voja Milešević izustio ispred mnoštva prisutnim jedan navlastito poučan govor, koji je bio pažljivo saslušan i ostavio vrlo dobar utisak među prisutnim. Između ostalog posjetio ih je kako je Crv. Krst, pomogao odjećom i ruberinom nekolicini školske sirotne djece, na čemu je zahvalio g. D. Petranoviću ban. škol. nadz. u p. koji je umio da sitnim priložima i ličnim zauzimanjem pribavi takova srećstva i time obvaseli siromašnu djecu, a ujedno skrene pažnju blagotvornoj ustanovi Crv. Krsta, koja neprekidno ne samo u ratu, već i miru obasiplje svojom darežljivom milošću stradalnike. Radostan što se danas Crv. Krst, prvi put uspjelom povorkom u selu istakao, kao jedna privlačiva i nadasve čovjekoljubiva ustanova, pozivlje stanovništvo da se ma i manjim priložima sjeti takove ustanove i ne uskrati svoju milost pri sakupljanju milodara, koji su ovoga puta namijenjeni siromašnim i bijednim porodicama na našem području.

Na završetku svečanosti predsjednik Odbora g. Petranović sa nekoliko toplih riječi zahvalio je kako priredivačima, tako i svima ostalim na brojnom odazivu stavljaјуć im na srce opstanak i uspjeh Crv. Krsta, gdje Plavno jedno planinsko i siromašno selo danas prednjači ostalima u akciji Crv. Krsta.

Materijalna strana sakupljenih priloge također premda čedna, može ipak da zadovolji, uzev u obzir slabo rodne godine i nestašicu novca, koja je u današnjim prilikama općenita, a za ove krajeve još i teža, jer seljak radnik nije u mogućnosti da nađe zarade.

Az.

Книж, маја 1934

Град у Книњској крајини

Црна зима која ће трајати 14 мјесеци неизбежна је за 11 села општине книњске.

Тек се данас након 7—8 дана виде праве последице града, који је на 3 ов. мј. обио 11 села и то: Радљевац, Жагровић, Книњскопоље, Полачу, Орлић и Врбик поједине дјелове, а Бискупину, Отов, Ковачић, Турин и Превјес у цјелости.

Народ овог краја је вичан трпети и шутити, и то шутити све док му недођу виле к очима.

Писац ових редака прошао је сутрадан по овој катастрофи кроз свих ових 11 села и запрепастило га је ћутање код свих мушкараца, тек чула се је кукава поједине жене. — Запрепаћење: страх пред невјешћности била је огрсна; једино што би се чуло вапај: „Боже, што ће с нама бити“.

Немогуће је описати какав је град падао и какову је штету учинио. — Све је прво као усред зиме а од љетине нигде ништа, виноград онеспособљени за 2 а можда и 3 године, за шеницу, јечам и кукуруза а тако исто и поврће се нева, чак се тешко рагабире гдје је што било.

Командант 54. пјешадиј. пука, пуковник госп. Петровић, који је обишао сва ова опустошена села у друштву са народним послаником госп. Др. Тодом Ногаковићем, српским начелником и вјетседником општине ујавио је ово: „Ово је гора несрећа од земљотреса, еатре или поплаве, јер од тих несрећа бар нешто остане поштеђено, а овдје је све уништено“.

Тако је у селу Отову кров од школе потпуно уништен а тако исто и сви прввори кућа који су били покривени са циглом: па није никаково чудо кад се зна, да су поједини крмади леда бмили тешки пода кила.

Овлашћетем господиња Бана општинска управа имала је хитно да се постара за сјеме, јер су се све оравиде морале прерати и поновно засијати погодним сјемењем.

Пљикајући и просјачећи по Буковини уз скупе паре набавило се је око 15.000 кила кукуруза (брсватца), прос. и бара и већ је подјељено народу. — Али је настала друга потешкоћа све је срно благо у плавини, пак је стога устало мало и старо, мушко и женско па прекопава и добијено сјеме засије и ако са малом надом у успех жетве, можда ће нешто више за благо бити.

Народни посланик интервјуише код Банске Управе и појединих Министарства да се изведу јавна радова у свим селима, да се даде безплатан превоз жита из Војводеве, јер глад у свим селима је на прагу.

В П

Врлика, 15 јуна

У „Гласу“ од 10 V о. г. бр 191 изишао је допис из Цетине са потписом „Задругар“, у коме допису била је ријеч о двијема упутницама

